

Нове обличчя бібліотек – нові послуги громаді

У статті висвітлюється досвід роботи Рівненського осередку Української бібліотечної асоціації у напрямку професійного розвитку своїх членів, їх соціальної активності та реалізації суспільно-корисних ініціатив через проектну діяльність.

Три роки поспіль Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації (РОВА) організовує конкурс міні-грантів для бібліотечної спільноти краю. Такі конкурси є частиною адвокаційних заходів, які здійснює РОВА для підтримки діючих членів організації, які працюють в інтересах своїх громад.

Вперше конкурс стартував у 2014 році. Загальне число проектних заявок, що надійшли на конкурси за період 2014–2016 роки – понад 80. Підтримано 17 кращих ініціатив спеціалістів публічних бібліотек Рівненщини. Для цього РОВА виділило понад 45 тис. грн. За умовами конкурсів бюджет одного проекту складає 3 тис. грн, спеціальна номінація – 5 тис. грн. Термін реалізації проекту до трьох місяців.

У 2016 році пріоритетними темами конкурсу стали: «ІКТ на користь громади», «Просування читання серед громади», «Адвокаційна діяльність бібліотек». Вперше була запропонована спецтема конкурсу – «Історико-культурна діяльність бібліотек». На реалізацію бібліотечних ініціатив РОВА виділило понад 20 тис. грн у вигляді грантів.

На конкурс були подані 34 проектні заявки від бібліотек малих та великих населених пунктів Рівненщини. При визначенні переможців конкурсне журі віддало перевагу проектам, які містили інноваційні та ефективні форми роботи, сприяли вирішенню локальних проблем громади або її

певної групи. Особлива увага зверталася на ініціативи сільських бібліотек, які залишаються некомп'ютеризованими або єдиними культурними закладами в інфраструктурі села.

Підтримку від рівненського осередку УБА отримали вісім конкурсних робіт. Надаємо їх детальний опис задля можливості запозичення цікавих ідей для запровадження у власних книгозбірнях.

Проект «Історія Рогізного єднає покоління» бібліотеки с. Рогізне Демидівського району.

Об'єднавши зусилля державних та громадських організацій, підприємців, волонтерів та активних громадян Рогізенська сільська бібліотека реалізувала проект «Історія Рогізного єднає покоління». Ініціатива була спрямована на розв'язання проблеми зростання соціальної напруги серед учнівської молоді села, активізацію суспільної активності жителів середнього та старшого віку через спільну фіксацію історії населеного пункту для розвитку інформаційно-культурного середовища краю.

У ході реалізації проекту була створена молодіжна волонтерська група з 10 осіб, які пройшли тренінг «Я – журналіст», організований місцевою громадською організацією «Сприяння розвитку села». Учасники навчання отримали сучасні знання і навички із журналістської майстерності, які використали у процесі інтерв'ювання старожилів Рогізного, відомих односельців.

Результатом спільної робо-

**Наталія
Волян,**

головний методист
Рівненської обласної
універсальної
наукової бібліотеки

ти стала акумуляція текстових та фотоматеріалів, які лягли в основу ілюстрованого історико-краєзнавчого нариса «Історія Рогізного єднає покоління». Видання було поширено у кожному публічну бібліотеку району. У сільській книгозбірні організовано етнографічну краєзнавчу експозицію, запроваджено екскурсійні послуги для жителів та гостей села. Проведено низку краєзнавчих квестів, фотовиставок та презентацію краєзнавчого видання для громади села. Інформаційну підтримку бібліотечному проекту надали районні та обласні часописи, його події висвітлювалися на сторінках соціальних мереж та веб-сайті районної бібліотеки (<http://demlibr.at.ua/>).

Проект «Селфі-стіна в бібліотеці» Рівненської обласної бібліотеки для молоді.

З метою розвитку інтересу до читання та популяризації молодіжної бібліотеки Рівного серед активної молоді у приміщенні книгозбірні була облаштована селфі-стіна, як один із сучасних молодіжних трендів. Придбані монопооди для селфі.

Відтепер, завітавши до бібліотеки, сучасна молодь, проявивши власну творчість та винахідливість, може зробити селфі з улюбленою книгою, останнім прочитаним романом тощо.

Вперше в публічній бібліотеці Рівненщини облаштована селфі-стіна, яка стала унікальною частиною бібліотечного середовища. Ця подія широко обговорювалася в соцмережах та інтернет-ресурсах, чим надала позитивну та актуальну рекламу про книгозбірню у молодіжному середовищі і громадськості загалом. Весь хід реалізації проекту висвітлювався місцевими ЗМІ, на сайті бібліотеки (<http://yunilibr.rv.ua/>) та у соціальних мережах у вигляді фоторепортажів та текстових коментарів.

Проект «Млинівщина туристична» Млинівської центральної районної бібліотеки.

Центральна районна бібліотека ініціювала створення туристичного маршруту «Млинів-Ярославичі-Посників-Млинів». Його об'єктами стали архітектурні, сакральні, природні, меморіальні споруди та місця населених пунктів краю, а також

музейні кімнати та експозиції, що діють в сільських бібліотеках.

Розробка туристичного маршруту велася у тісній співпраці з науковцями, музейними та бібліотечними працівниками, здійснювалися виїзди для фотографування та опису об'єктів. Одночасно велася робота по наповненню та розширенню діючих музейних експозицій сільських філій.

За результатами проекту громаді Млинівщини та гостям краю запропоновано екскурсію за бібліотечним туристичним маршрутом із відвідуванням унікальних місцин та об'єктів та оглядом експозицій сільських книгозбірень. Проект сприяв залученню широких верств населення до пізнання історико-культурної спадщини краю. Підготовлено та виготовлено путівник «Млинівщина туристична», який поширено у бібліотеки, музей та інші організації Млинова. Створено промоційний ролик «Млинівщина туристична» (<https://www.youtube.com/watch?v=KthLpcXZ6rk&feature=youtu.be>). Дізнатися більше про проект можна на блогі «Бібліотечний туризм: Пізнай Україну та її бібліотеки» (http://bibliotourism.blogspot.com/2016/10/blog-post_24.html).

Проект «Пісочні ілюстрації» Кузнецовської міської публічної бібліотеки.

Міська публічна бібліотека Кузнецовська стала майданчиком живого спілкування та творчої реалізації молоді міста. Книгозбірня впровадила нову послугу – заняття з пісочної анімації, яка стала популярною серед школярів та студентства.

Завітавши до бібліотеки, можна не тільки отримати книгу, почитати але й корисно провести час. Саме у бібліотеці можна навчитися створювати пісочні ілюстрації за мотивами улюблених книг та опанувати технологію створення відеоролика.

Спільна робота бібліотекарів та відвідувачів над анімаційними книжковими сюжетами, зйомка, монтаж відеофайлів, популяризація книги і читання через представлення відеоробіт в соціальних мережах стали потужним мотиватором до читання, опанування нових знань, організації і розвитку роботи

«Школи пісочної анімації» в книгозбірні. Створені відеосюжети демонструвалися на каналі місцевого телебачення (<http://efir.tv>).

Проект «Мудрограйлик» Рівненської обласної бібліотеки для дітей.

Вирішенню проблеми організації цікавого, змістовного корисного проведення дозвілля дітей у літній період сприяла організація інтелектуально-розважального середовища у бібліотеці та робота клубу логічних розваг «Мудрограйлик».

Для організації роботи клубу придбані комплекти настільних, логічних ігор, творчих наборів, які використовувалися під час навчальних та творчих занять. Проведено тренінг для бібліотекарів «Логічні та розвиваючі ігри для школярів молодшого класів» під керівництвом керівника гуртка школи інтелектуальних видів спорту Рівненського палацу дітей та молоді. Розроблено план роботи клубу, яким передбачено різні форми навчання для дошкільнят та школярів.

Клуб «Мудрограйлик» став ідеальним місцем для дозвілля сучасних дітей, зробив бібліотеку популярним місцем відвідування дітей та їх батьків. В затишній та невимушеній атмосфері молодші школярі могли випробувати свої сили у настільних та логічних іграх, розвинути увагу і мислення під час інтелектуальних змагань. Захоплюючі ігри викликають допитливість маленьких користувачів книгозбірні, адже пізнавати світ так цікаво, коли поруч книга і мудра гра.

Проект «Читай і твори разом із бібліотекою» с. Івачків Здолбунівського району.

Справжньою творчою майстернею стала бібліотека у маленькому с. Івачків, яка організувала низку майстер-класів та просвітницьких заходів для дітей та молоді села, які у період літніх канікул залишаються на місцях.

Придбавши книги про створення поробок своїми руками, необхідні інструменти для проведення практичних занять бібліотекар організувала цікаве та корисне дозвілля у бібліотеці.

В ході майстер-класів діти опанували різні техніки ру-

коділья: квілінг, бісероплетіння, казанши тощо. Результатом кожного заняття були виготовлені сувеніри – букети з цукерок, брелоки з бісеру, прикраси для волосся зі стрічок, фоторамки з паперу, ляльки-обереги «Грошова кубушка» тощо.

Проект «Літературна експозиція «Городецькі стежки» відомих людей» бібліотеки с. Городець Володимирецького району.

Проект «Створення арт-об'єкту – садиби Урбановських в с. Городець» Володимирецької центральної районної бібліотеки.

Велику зацікавленість у конкурсному журі викликали два проекти, які були підготовлені спеціалістами Володимирецької бібліотечної системи – літературна експозиція «Городецькі стежки» відомих людей та «Створення арт-об'єкту – садиби Урбановських в с. Городець».

Ініціативи спрямовані на розвиток туристичної привабливості с. Городець Володимирецького району, збереження та популяризації унікальної історико-культурної спадщини поліського краю¹.

В рамках реалізації проектів у сільській бібліотеці був створений музейний простір, який включає чотири інформаційні стенди та арт-об'єкт (макет садиби Урбановських), впроваджено екскурсійні послуги та цікаві просвітницькі заходи. Кожен стенд містить унікальні світлинки, портрети, малюнки, цитати з художніх текстів та спогадів.

Перший стенд містить відомості про родину Урбановських в історії Городця. Другий – розкриває взаємини волинського бібліофіла Антонія Урбановського та літератора Юзефа-Ігнація Крашевського². Письменник створив низку повістей на волинсько-поліських матеріалах та залишив багато фактичних творів (спогадів, малюнків) про Полісся та Городець зокрема [2]. Головним елементом змістовної частини цього стенду є блок, присвячений родовій бібліотеці Урбановських та Стажинських – однієї з найбільших та найкращих бібліотек Волині першої половини XIX ст.

Інші стенди знайомлять з відомими постатями, чия професійна діяльність або життєвий шлях були пов'язані з поліським Городцем: Володимир Антонович, Федір Штейнгель, Микола Біляшівський, Ігор Свешніков, Авенір Коломієць, Галина Гордасевич³, Віктор Мазаний та Олександр Моцик⁴.

Центральний елемент експозиції – макет садиби Урбановських, виконаний рівненським макетувальником за малюнками й спогадами Юзефа-Ігнація Крашевського та акварелями Наполеона Орди [2].

Пошуком відомостей, оформленням виставки, укладанням тексту екскурсії займався творчий колектив з числа бібліотекарів. Значну допомогу отримано від рівненських, вінницьких та київських науковців, які досліджують книжкові колекції та літературний процес.

Ініціатива бібліотеки с. Городець була підтримана місцевими меценатами, які зацікавлені у розвитку населеного пункту, і, як результат – книгозбірня отримала відремонтоване приміщення, нові меблі (стелажі, стільці та столи), колекцію книг української сучасної літератури.

Першими відвідувачами нової бібліотеки та слухачами екскурсії стали місцеві жителі, які були вражені оновленим обличчям сільської бібліотеки, яка зустріла їх сучасним інтер'єром і новими послугами.

Досвід Городецької бібліотеки вивчався представниками влади, директорами централізованих систем Рівненської області в рамках міжнародного семінару «Бібліотечний туризм. Пізнай край через бібліотеки», який відбувся в жовтні 2016 року. Учасниками семінару стали консул Генерального консульства Республіки Польщі у Луцьку Ельжбета Зелінська, музейні фахівці та бібліотекарі Люблінського воєводства, дослідники життя і творчості Ю.-І. Крашевського.

У березні 2017 року стартує новий конкурс бібліотечних ініціатив. Його пріоритетною темою стане – «Популяризація книги та читання», зокрема, перевага надаватиметься проектам, які передбачають реалізацію міні-програм по просуванню читання. Очікується конкурсна активність бібліотекарів-членів РОВ УБА, які працюватимуть в умовах об'єднаних територіальних громад.

Література

1. Конкурс міні-грантів бібліотечних ініціатив – 2016 [Електронний ресурс] // Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека [сайт]. – Режим доступу: <http://libr.rv.ua/ua/libr/197-konkurs-mini-grantiv-bibliotechnih-iniciativ---2016/H> – Назва з екрану.
2. Промська, О. На Рівненщині вшанували Юзефа-Ігнація Крашевського [Електронний ресурс] / О. Промська // Monitor Wołyński [сайт] – Режим доступу: <http://monitor-press.com/ua/extensions/s5-tab-show/4898-171041.html>. – Назва з екрану.
3. Ражик, Л. В. Відкриття міжнародного семінару «Бібліотечний туризм. Пізнай край через бібліотеки» [Електронний ресурс] / Л. Ражик // Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека [сайт]. – Режим доступу: <http://libr.rv.ua/ua/news/3919/>. – Назва з екрану.
4. Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації [сайт]. – Режим доступу: <http://uba.rv.ua/>. – Назва з екрану.

¹ У XIX ст. в с. Городець народилися, жили й гостювали відомі європейські діячі, серед яких – Юзеф-Ігнацій Крашевський, Владислав Сирокомля, Тадеуш-Єжи Стецький, Наполеон Орда та інші. «Мігнітом», який приваблював громадських, культурних, літературних діячів до Городця, був представник польського роду – бібліофіл та колекціонер Антоній Урбановський (приблизно 1770–1842) [2]. Не менш цікавим є і сузір'я діячів XX ст., які життям або діяльністю були пов'язані з краєм.

² Юзеф-Ігнацій Крашевський – польський письменник, історик, художник, який жив у родині Урбановських, одружився із Софією Воронич – племінницею Урбановських та епископа й поета Яна-Павла Воронича.

³ У 30–40 рр. родина письменниці Г. Гордасевич проживала в с. Городець.

⁴ Олександр Моцик – уродженець села, український дипломат. Надзвичайний і Повноважний Посол України у Сполучених Штатах Америки (2010–2015).